

T E R N · B
E R O
T E K
E B
M O
A R

B

2026

SVENSKA FÖRLÄGGAREFÖRENINGEN

c/o A house Katarinahuset

Stadsgården 6

116 45 STOCKHOLM

info@forlaggare.se

www.forlaggare.se

Svenska Förläggareföreningen är de svenska bokförlagens branschorganisation.

Vi arbetar för en öppen och fri bokmarknad där det ska finnas största möjliga utrymme att etablera och utveckla förlag. Dessutom arbetar vi för en stark upphovsrätt och det fria ordet.

INNEHÅLL

4	Förord
5	Inledning
6	Resultat
17	Fördjupning
25	Metod
27	Referenser

Förord

TVÅ TREDJEDELAR AV SVENSKARNA är negativt inställda till AI-genererad litteratur, och bara 3 procent är positiva. Mönstret har förstärkts sedan fjolårets Bokbarometer och gäller för alla åldersgrupper. Den snabba AI-utvecklingen ställer nya frågor om autenticitet och konstnärligt skapande och därför har vi i årets undersökning valt att fördjupa oss i läsarnas attityder till böcker skrivna av AI. Resultatet visar tydligt att läsning för väldigt många handlar om att möta en annan människas idéer och tankar.

Det här är alltså den andra Bokbarometern. Än syns inga trendbrott eller stora avvikelser från förra årets undersökning, men vi ser fram emot att följa svenskarnas läsning under lång tid framöver. Det är ett värdefullt redskap för oss som bransch och en spännande översikt för alla som intresserar sig för läsningens ställning.

Vi vill också varmt tacka våra samarbetspartners: Karl Berglund och Ann Steiner från avdelningen för litteratursociologi vid Uppsala universitet, och Kantar Media. Karl Berglund och Ann Steiner har, som oberoende forskare, analyserat all enkätdata och skrivit den här rapporten. Kantar Media har hjälpt oss utforma enkäten, och genomfört undersökningen inom ramen för Sifopanelen.

Stockholm april 2026

RICHARD HEROLD, ORDFÖRANDE

MIKAELA ZABRODSKY, VD

Inledning

FÖR ANDRA gången genomförs Bokbarometern, en fördjupande enkätundersökning om svenskarnas läsvanor och attityder till bokläsning. Det innebär att det nu finns jämförelsepunkter med föregående år, men det ska framhållas att förändringar mellan enskilda år ska tolkas försiktigt. Ännu är det för tidigt att säga något om mer långsiktiga tendenser.

Rapporten innehåller resultatredovisning och kortare analytiska resonemang och utblickar inom fem huvudområden: ”Format för läsning”; ”Läsning, kön och ålder”; ”Läsning av olika genrer”; ”Böckers väg till läsare”; och ”Anledningar till att läsa och inte läsa”. Eftersom generativ AI har diskuterats mycket i den litterära världen och börjat implementeras mer brett i bokbranschen under de senaste åren avslutas rapporten med en fördjupning kring just läsares attityder till generativ AI och litteratur.

Vad *Bokbarometern 2026* framför allt visar är att människors läsvanor och uppfattningar om böcker ter sig stabila. Tryckta böcker är det klart vanligaste formatet för bokläsning och böcker och läsning värderas generellt högt av de flesta människor. Vid sidan av detta kan två resultat lyftas fram. Dels är de flesta bokläsare genremässigt breda och läser böcker av många olika slag. Samtidigt finns stora skillnader på genrenivå, där vissa är mycket populära i mer nischade läsargrupper medan andra läses mer utspätt i bredare folklager. Dels är svenskarna överväldigande negativa till att blanda in AI i litterära tillkomstprocesser, vilket går på tvärs mot utvecklingen på bokmarknaden.

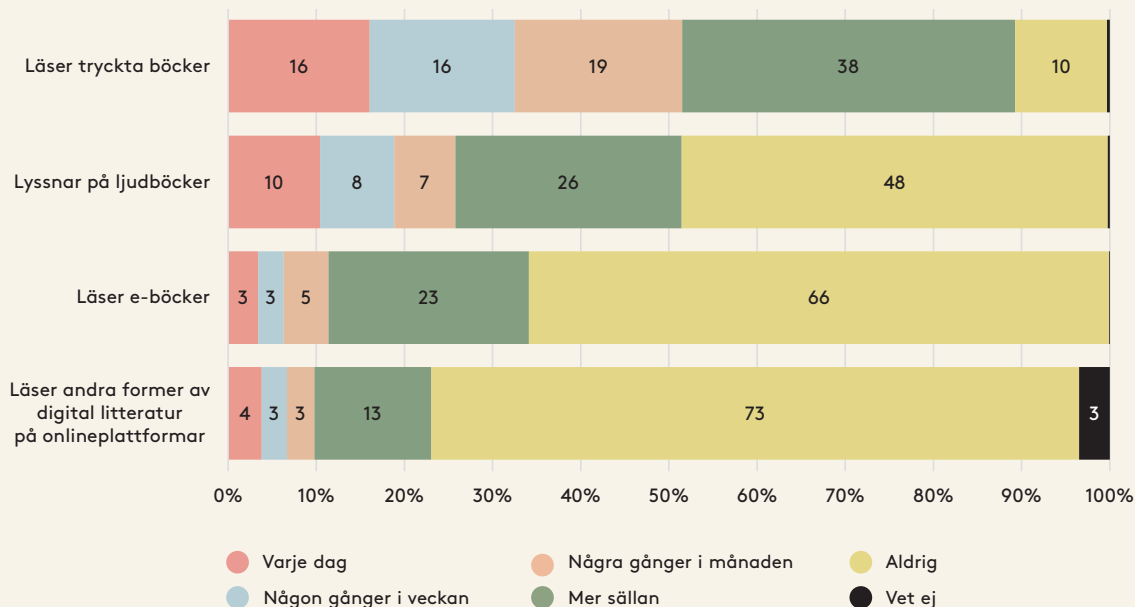
Resultat

FORMAT FÖR LÄSNING

Den tryckta boken är fortsatt det klart vanligaste formatet för att läsa böcker i Sverige, både bland dem som läser ofta och dem som läser mer sällan. Drygt 16 procent anger att de läser tryckta böcker dagligen, ungefär dubbelt så många (33 %) gör det minst några gånger i veckan och en majoritet av svenskarna (52 %) minst några gånger i månaden. Endast 10 procent anger att de aldrig läser tryckta böcker. Ljudböcker är det näst mest populära formatet, vilket särskilt märks genom att en hög andel lyssnar dagligen (10 %). Däremot är formatet inte lika utbrett i befolkningen för bokläsning som den tryckta boken. Omkring en fjärdedel (26 %) lyssnar på ljudböcker minst några gånger i månaden medan knappt hälften (48 %) anger att de aldrig gör det (se diagram 1).

E-boken är ett mer marginellt format för svenska bokläsare. Drygt 3 procent anger att de läser e-böcker varje dag medan en dryg tiondel (11 %) läser e-böcker minst några gånger i månaden. Närmare två tredjedelar (66 %) läser aldrig e-böcker. Andelen som anger att de ofta läser andra former av digital litteratur på internet är faktiskt högre än andelen som läser e-böcker ofta – knappt 4 procent anger att de gör

Diagram 1. "Hur ofta gör du följande?" Andel i procent

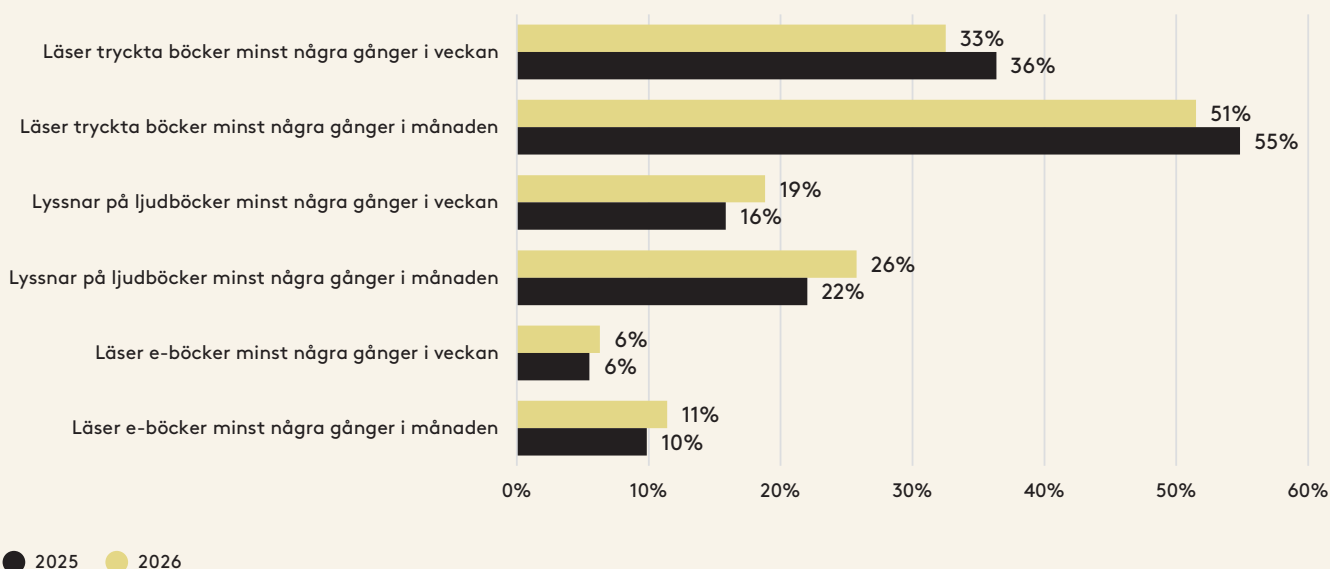

det dagligen och knappt 7 procent minst några gånger i veckan (se diagram 1).¹

Läsvanorna sett till format är överlag stabila och det finns inga stora skillnader mellan 2025 och 2026. Det syns en viss minskning av den tryckta bokläsningen och en viss ökning av ljudbokslyssningen (se diagram 2), men vid sidan av ökningen av dem som lyssnar på ljudböcker minst några gånger i månaden – potentiellt en effekt av att det från november 2025 går att strömma ljudböcker via Spotify – är skillnaderna inte statistiskt säkerställda och bör tolkas försiktigt. I undersökningen ställdes också en fråga till alla frekventa ljudbokslyssnare om deras lyssnande har påverkat deras läsning. Närmare 59 procent anger att de på grund av sin ljudbokslyssning läser färre tryckta böcker eller e-böcker än tidigare, medan endast 7 procent anger det motsatta och 32 procent att det inte påverkar alls. Svaren indikerar att människor delvis byter ut sin bokläsning mot ljudbokslyssning. Förhållandet

¹ Här finns dock ett metodproblem i enkätundersökningen eftersom många har missuppfattat frågan, vilket märks i efterföljande fritextsvar. En mer rättvisande siffra är att omkring 2,5 % anger att de läser på fanfiction-plattformen Archive of Our Own (AO3) minst några gånger i veckan och ytterligare 0,8 % att de läser på självpubliceringsplattformen Wattpad. Sannolikt hade siffrorna varit högre om även yngre tonåringar ingick i undersökningen. Till detta kan läggas ett antal mindre fanforum. Det rör sig alltså om nischade läspraktiker, men inte obetydliga sådana. Särskilt läsning av fanfiction är förhållandevis utbrett.

Diagram 2. Jämförelse per format 2025–2026

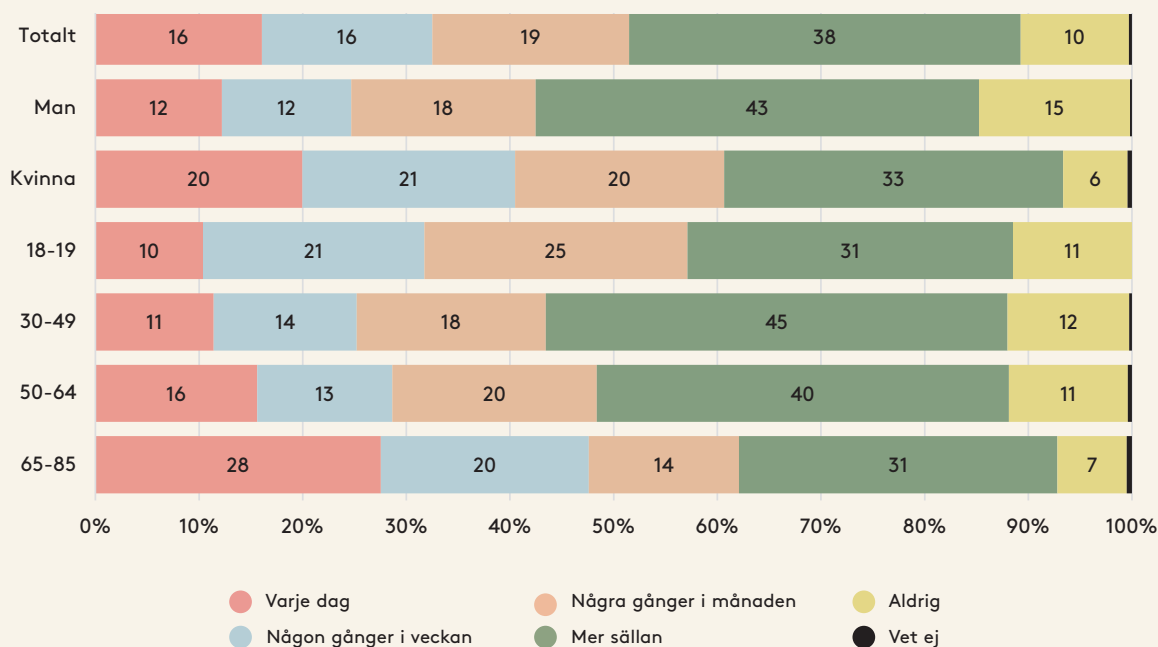
mellan formaten kan också relateras till statistik över bokförsäljningen i Sverige, där bokströmningstjänsterna har växt kraftigt under de senaste sex–sju åren samtidigt som den tryckta bokförsäljningen har stått stilla eller minskat, även om 2025 innebar ett trendbrott.²

LÄSNING, KÖN OCH ÅLDER

Olika grupper i samhället läser i olika hög utsträckning, och det finns dessutom skillnader på demografisk nivå mellan de två huvudsakliga formaten för bokläsning idag: tryckta böcker och ljudböcker. Kvinnor läser klart mer tryckta böcker än män – en femtedel (20 %) av kvinnorna läser dagligen och ytterligare knappt 21 procent läser minst några gånger i veckan. Motsvarande siffror för männen är drygt 12 procent dagliga läsare och ytterligare drygt 12 procent veckovisa läsare. Andelen män som aldrig läser tryckta böcker (15 %) är nästan tre gånger så stor som motsvarande siffra för kvinnor (6 %) (se diagram 3). Könsgapet mellan mäns och kvinnors bokläsning är stabilt och har varit ungefär lika

² *Bokförsäljningsstatistiken 2025*, Svenska Förläggareföreningen och Svenska Bokhandlareföreningen, 2026, s. 15.

Diagram 3. "Hur ofta läser du tryckta böcker?" Andel i procent

stort under mycket lång tid, åtminstone sedan 1980-talet då läsvanor började kartläggas mer systematiskt i Sverige.³

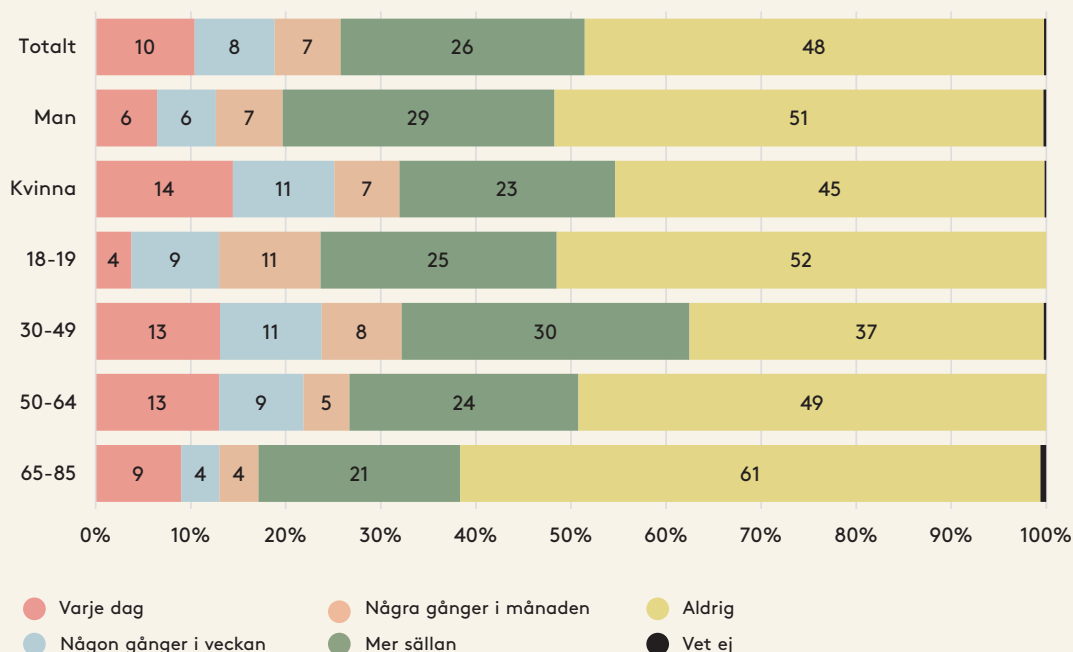
Vad gäller ålder sticker den allra äldsta gruppen ut då de läser klart mer tryckta böcker än genomsnittet – 28 procent av respondenterna mellan 65 och 84 år läser dagligen och ytterligare 20 procent varje vecka. De unga vuxna (18–29 år) är den grupp som läser allra minst på daglig basis (10 %).

Även ljudbokslyssning är mer vanligt bland kvinnor, och könsskillnaden är ännu större än för tryckta böcker. Omkring 14 procent av kvinnorna lyssnar på ljudböcker varje dag och ytterligare 11 procent varje vecka, att jämföra med männen där 6 procent lyssnar varje dag och ytterligare 6 procent varje vecka.

Vad gäller ålder lyssnar unga vuxna klart minst på ljudböcker – 4 procent lyssnar dagligen och ytterligare 9 procent varje vecka. Om läsning av tryckta böcker dominerar bland de allra äldsta är det istället medelåldern som främst ägnar sig åt ljudbokslyssning. Allra mest lyssnar 30–49-åringarna, där 13 procent lyssnar dagligen och ytterligare 11 procent varje vecka (se diagram 4). Mönstret är stabilt från

³ Se *Kulturvanor i Sverige 1987–2024*, SOM-rapport 2025:17, s. 22; jfr Karl Berglund, "Läskrisen bland män – ett felaktigt rykte", *Svenska Dagbladet*, 30 oktober 2025.

Diagram 4. "Hur ofta lyssnar du på ljudböcker?" Andel i procent

föregående år och stämmer bra överens med tidigare ljudboksforskning som visar att ljudbokslyssnare uppskattar formatet ger möjlighet att ta del av litteratur i vardagslivet, vilket i medelåldern ofta innehåller många saker som konkurrerar om tiden.⁴

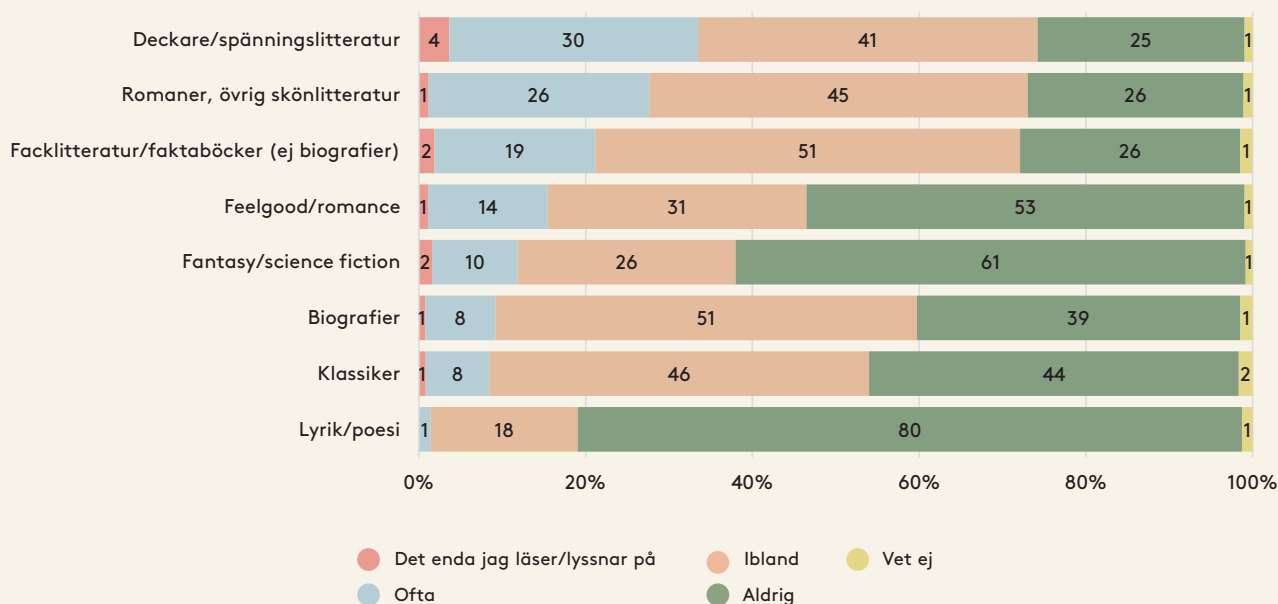
LÄSNING AV OLIKA GENRER

Mönstren vad gäller bokläsning på genre- och kategorinivå ter sig mycket stabila och det finns i princip inga skillnader eller tendenser till förändring mellan år 2025 och 2026.⁵ Deckare och spänningslitteratur är fortsatt den mest populära genren för bokläsning i Sverige. Knappt 4 procent anger att det är den enda genre de läser eller lyssnar på och ytterligare 30 procent att de läser eller lyssnar på deckare ofta.

4 Se t.ex. Sara Tanderup Linkis & Julia Pennlert, "En helt annan upplevelse": Ljudbokens band till sina läsare", *Tidskrift för Litteraturvetenskap* 52 (2022:1), s. 41–53; jfr Karl Berglund, *Reading Audio Readers. Book Consumption in the Streaming Age*, Bloomsbury Academic, 2024, s. 119–177.

5 Jfr Berglund & Steiner 2025, s. 14–17. Det ska noteras att ett par av svarsalternativen vad gäller genrer och typer av litteratur har ändrats mellan enkäten 2025 och 2026, vilket gör direkta jämförelser för just dessa kategorier svåra. I 2025 års enkät särskildes "Svenska klassiker" och "Utländska klassiker", vilket i 2026 års enkät har slagits samman till en kategori: "Klassiker". Vidare har alternativet "Prisbelönta romaner" i 2025 års enkät tagits bort och ersatts med "Romaner, övrig skönlitteratur".

Diagram 5. "Hur ofta läser/lyssnar du på följande genrer/typ av böcker?" Andel i procent

Endast knappt 25 procent av de tillfrågade anger att de aldrig läser deckare. De enda två andra typerna av litteratur med liknande siffror är "romaner, övrig skönlitteratur" och facklitteratur med biografier undantagna. Även dessa typer av böcker läses åtminstone ibland av närmare tre fjärdedelar av svenskarna, men de som läser ofta är färre än för deckarna. Den dryga tredjedel som läser deckare ofta kan jämföras med att 28 procent läser eller lyssnar på romaner som inte ingår i tydliga genrer ofta och att omkring 22 procent gör det motsvarande med facklitteratur (se diagram 5).

Av övriga typer av litteratur finns flest frekventa läsare av feelgood och romance (15 %), följt av fantasy och science fiction (12 %), biografier (9 %) och klassiker (drygt 8%). Även om det finns många dedikerade läsare av feelgood/romance och fantasy/science fiction så är böcker i dessa genrer mindre vitt spridda bland läsare i allmänhet. En majoritet av läsarna anger att de aldrig läser böcker i någon av dessa genrer. Det kan jämföras med siffrorna för biografier och klassiker, som har färre dedikerade läsare men klart fler sällanläsare. Vissa former av litteratur verkar alltså tilltala mer djupt än brett, andra tvärtom mer brett än djupt. Det kan också noteras att det finns tydliga kopplingar mellan litterära genrer och kön. Män läser klart oftare facklitteratur och fantasy/science fiction, medan kvinnor oftare läser alla andra

kategorier av böcker, allra särskilt feelgood/romance. Mest nischad av alla typer av litteratur är poesin. Endast omkring 1 procent av befolkningen anger att de läser eller lyssnar på lyrik ofta medan fyra av fem anger att de aldrig läser poesi (se diagram 5).

Vad som också går att utläsa av enkätsvaren är att de allra flesta läser många olika slags böcker. Slår man ihop dem som anger att de endast läser eller lyssnar på en specifik genre eller typ av litteratur utgör de bara omkring 12 procent av de svenskar som läser eller lyssnar på böcker.⁶

BÖCKERS VÄG TILL LÄSARE

Hur människor får tag på den litteratur de läser och vad som påverkar vad de väljer att läsa är två viktiga faktorer för att förstå dagens läspraktiker. De tre främsta källorna är via bokhandeln (38 %), internetbokhandeln (37 %) och biblioteken (32 %). Andra kanaler som relativt många använder är via bokströmningstjänster (25 %) och familj och vänner (25 %), medan begagnade böcker (13 %) och böcker från andra former av internetkällor (10 %) är mindre utbredda. Mönstren ter sig överlag stabila jämfört med tidigare år även om de tre huvudkällorna liksom familj och vänner alla har minskat något i betydelse (se diagram 6).⁷

Även på frågan vilka de viktigaste källorna är för vilken litteratur man väljer att läsa eller lyssna på är svaren relativt stabila jämfört med föregående år. Vänner och bekanta är fortfarande klart vanligast (50 %) följt av recensioner och kulturjournalistik (36 %) och bokhandeln (29 %), därefter sociala medier (22 %), bibliotek (22 %) och bokströmningstjänster (20 %).

6 Att läsa och lyssna på blandade typer av böcker kan närmast anses ha blivit ett sätt att framstå som vidsynt och bildad. Vad som kan kallas eklektisk läsning och lyssning har blivit ett medvetet val. Det ska dock framhållas att det inte finns någon enhetlig syn på vad blandad läsning betyder. Många förändrar sitt läsande över tid; andra uppger att deras läsning är väldigt blandad men den består trots det i princip av subgenrer inom exempelvis deckare och spänningsböcker (James English & J.D. Porter, "The Eclectic Reader", *Journal of Cultural Analytics*, 10:2, 2025).

7 För stora växlar ska dock inte dras på detta utfall. Bokhandeln gjorde ett starkt försäljningsår 2025, vilket pekar i motsatt riktning (jfr *Bokförsäljningsstatistiken 2025*). Flervalsfrågor är också något mindre precisa i statistisk mening eftersom respondenterna själva får ange hur många av max 3 alternativ de vill kryssa för. Att flera svarsalternativ minskar i diagram 6 samtidigt som inget alternativ tydligt ökar är ytterligare ett skäl till att vara försiktig med att tolka in eventuella tendenser i utfallet.

Diagram 6. "Hur får du huvudsakligen tag på de böcker du läser eller lyssnar på?" Andel i procent

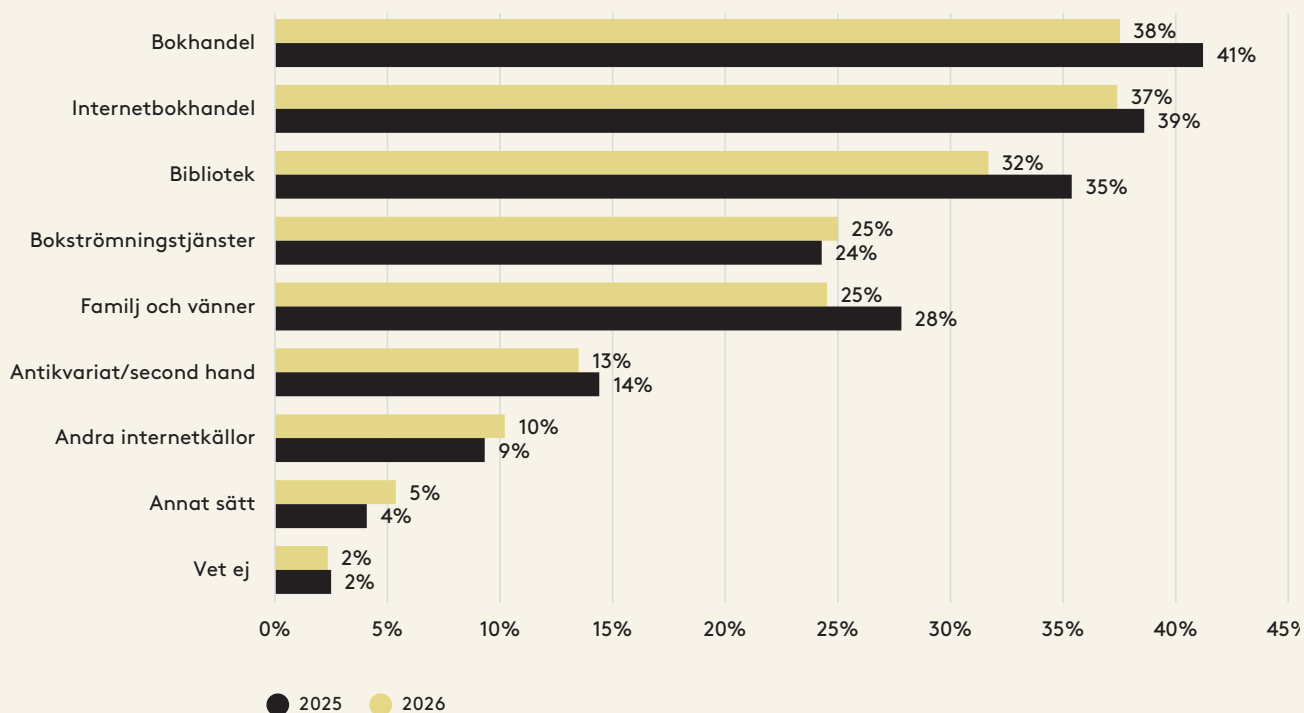
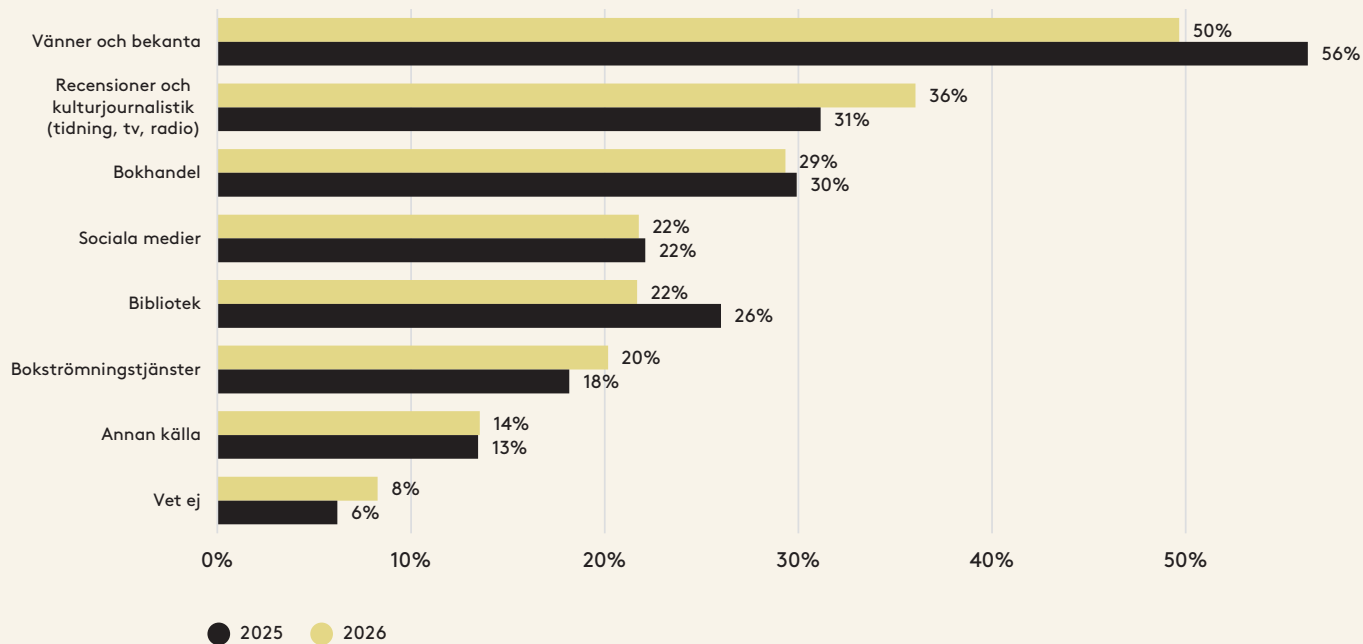

Diagram 7. "Vilka är de viktigaste källorna för dig när du väljer vad du ska läsa/lyssna på?" Andel i procent

ANLEDNINGAR TILL ATT LÄSA OCH INTE LÄSA

Det finns många teorier och hypoteser om vilka de starkaste drivkrafterna för bokläsning är.⁸ På en flervalfråga i enkäten (respondenterna kunde ange upp till tre alternativ) anger de allra flesta att de läser böcker för att koppla av (66 %) och för att bli underhållna (61 %). Därefter är det ett rejält hopp ner till den tredje viktigaste kategorin: för att lära sig saker (41 %). Alla andra kategorier är klart mer marginella, och det kan särskilt noteras att få verkar läsa för att förstå sig själva bättre (6 %), vilket går på tvärs mot många föreställningar om varför människor läser.⁹ Tvärtom är det långt fler som anger att de läser för att leva sig in i hur andra människor känner eller tänker (18 %). Resultaten är därtill mycket stabila jämfört med föregående år. Inga tendenser till förändring syns i skälen till varför människor väljer att läsa böcker (se diagram 8).

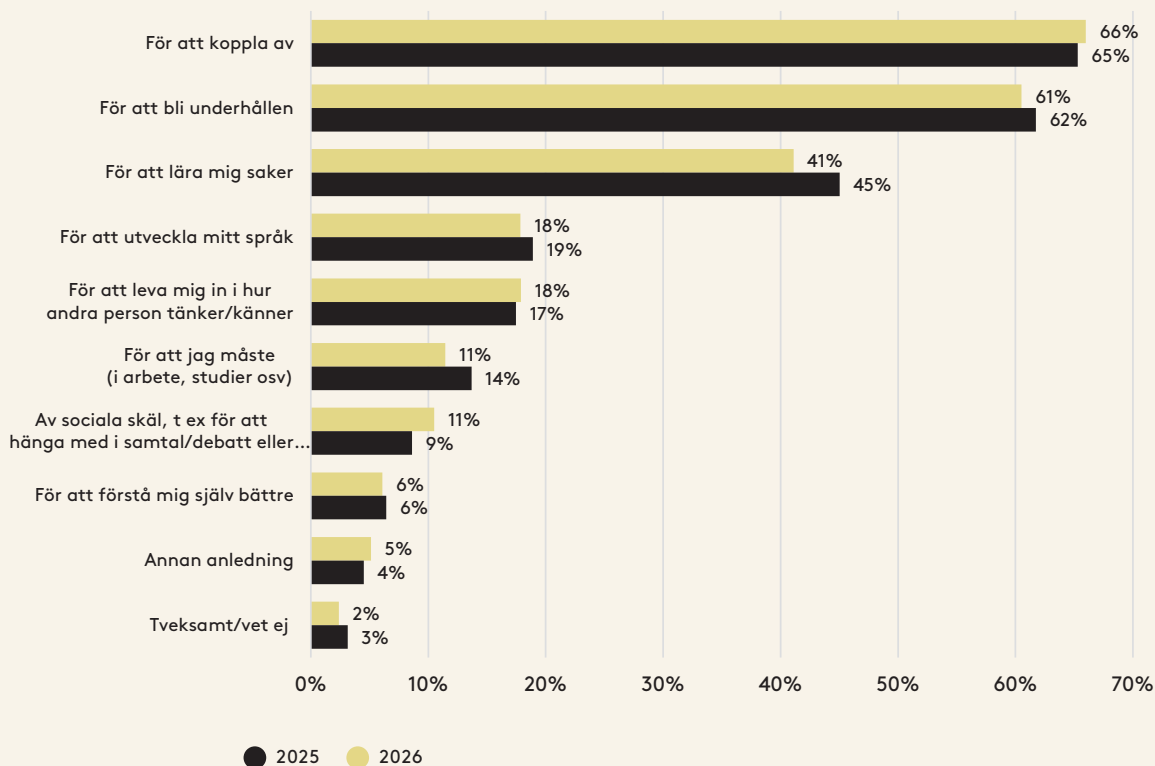
Vilken slags litteratur som får människor att koppla av eller bli underhållna skiljer sig naturligtvis åt, vilket även gäller vilken bokläsning man uppfattar att man lär sig saker av – det kan gälla både faktaböcker och romaner. Att läsa om romarriket eller trädgårdsarbete kan vara avkopplande för någon men inte för andra. Vad enskilda personer särskilt uppskattar förklaras delvis av genrepreferenser, delvis av de sammanhang och de format som människor läser i. Men här finns också demografiska dimensioner. En klart högre andel kvinnor (73 %) än män (58 %) anger att de läser för att koppla av. Omvänt läser män (50 %) istället i klart högre grad än kvinnor (33 %) för att lära sig saker.¹⁰ Unga vuxna läser också böcker i klart högre grad än andra

8 En teori som har fått ett stort genomslag inom litteraturvetenskapen är Rita Felskis idé om att människor läser av fyra huvudsakliga skäl: för *igenkänning* ("recognition"), *förtrollning* ("enchantment"), *kunskap* ("knowledge") respektive *chock* ("shock") (Rita Felski, *Uses of Literature*, Blackwell, 2008). Den mer sociologiskt inriktade empiriska läsarforskningen förstår istället läsning som en praktik som styrs av en kombination av personliga och sociala drivkrafter, se exempelvis Danielle Fuller & DeNel Rehberg Sedo, *Reading Beyond the Book. The Social Practices of Contemporary Literary Culture*, Routledge 2013, s. 256–258.

9 Jfr Felski 2008, där igenkänning är den allra första aspekt av läsmotivationer som hon diskuterar, men också exempelvis debatterna om mäns läsning i Sverige under 2025, där bristen på manliga romangestalter att kunna identifiera sig med fördes fram som ett skäl till att män läser mindre än kvinnor (se t.ex. Kristoffer Viita, "Skulle Tony Soprano ens accepteras av bokvärlden idag?", *Dagens Nyheter*, 24 september 2025; Erik Cardélus, "Är bokbranschen ens intresserad av män?", *Svensk Bokhandel*, 27 november 2025; jfr Berglund 2025).

10 Det kan också vara bra att ha i åtanke att kvinnor läser långt mycket mer än män vilket kan påverka de drivkrafter som finns bakom deras läsning.

Diagram 8. "Vilka är de viktigaste anledningarna till att du läser tryckta böcker eller e-böcker?"
Andel i procent

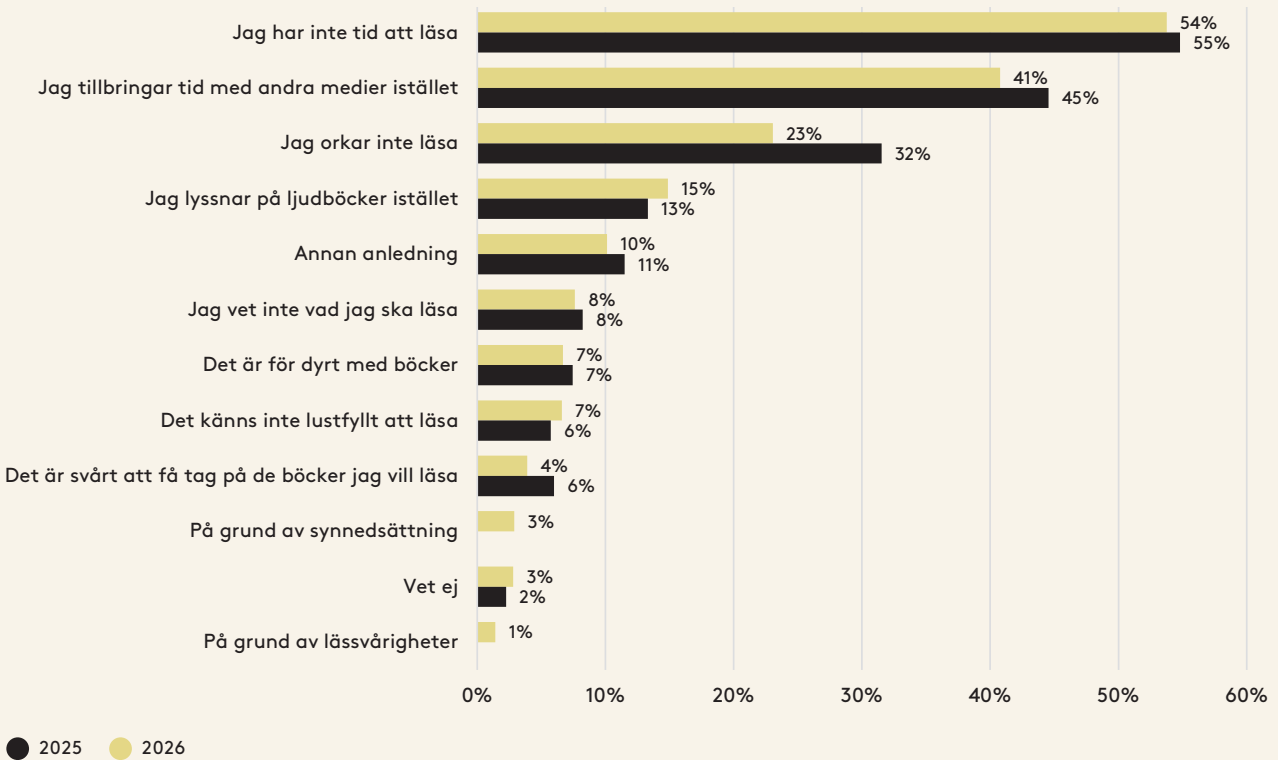
åldersgrupper för att de måste (20 %, att jämföra med den äldsta åldersgruppen där motsvarande siffra är 4 %), vilket rimligtvis är relaterat till att denna grupp ofta utbildar sig.

Över två tredjedelar av respondenterna i enkäten (71 %) anger att de vill läsa mer än de gör i nuläget, medan ytterst få (0,9 %) anger att de vill läsa mindre än de gör. På motsvarande sätt tycker det stora flertalet att bokläsning är viktigt för dem, om än i olika grad. Endast 11 procent av bokläsarna anger att bokläsning inte är viktigt. Resultaten är i linje med föregående år och pekar på de starkt positiva föreställningar om bokläsning som aktivitet som råder i Sverige idag.¹¹

På följdfrågan varför man inte läser mer är tidsbrist det klart vanligaste svaret – en majoritet av respondenterna (54 %) anger att de inte har tid att läsa. Därefter följer att man väljer att tillbringa tid med andra medier istället för att läsa (41 %), att man inte orkar att läsa (23 %)

11 För en historisk diskussion om samhälleliga diskurser kring värdet av läsning, se Åse Hedemark & Linnéa Lindsköld, *Den frivilliga läsaren. Läsningens politik i Sverige efter 1945*, Gidlunds, 2025.

Diagram 9. "Vilka är anledningarna till att du inte läser tryckta böcker eller e-böcker oftare?"
Andel i procent ¹²

eller att man lyssnar på ljudböcker istället för att läsa (15 %). Även på denna fråga är mönstren överlag stabila jämfört med föregående år, även om det ska noteras en påtaglig minskning av den andel som anger att de inte orkar läsa (se diagram 9).

¹² Svartalternativen "På grund av synnedsättning" och "På grund av lässvårigheter" fanns inte med i *Bokbarometern 2025*, vilket är förklaringen till att dessa kategorier har 0 procent i diagram 9 för år 2026. Förmodligen är det också en delförklaring till att alternativet "Annan anledning" har minskat från 12 till 10 procent mellan 2025–2026.

Fördjupning

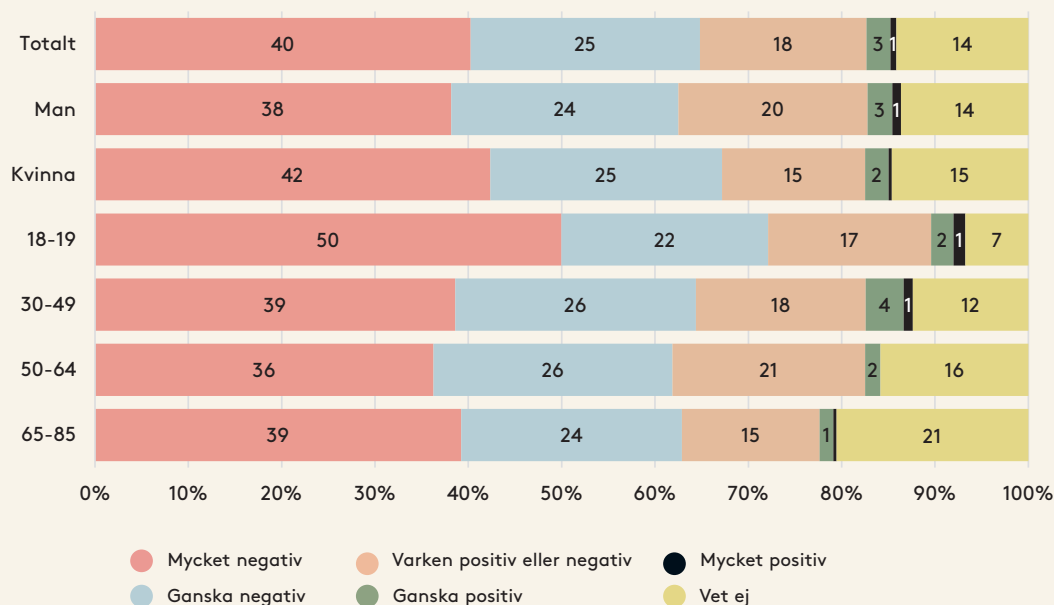
ATTITYDER TILL LITTERATUR SKRIVEN MED HJÄLP AV AI

I BÅDE Bokbarometern 2025 och 2026 ställdes frågan vilken inställning människor har till att läsa eller lyssna på böcker som är helt eller delvis skrivna med hjälp av AI. Eftersom olika former av AI-implementeringar för närvarande är ett hett ämne inom förlagsbranschen och generativ AI förmodligen kommer att få stora effekter för litteraturens tillkomstprocesser framöver – på flera plan: översättningsarbete, litterärt skrivande, redigering, korrekturläsning, omslagsformgivning, illustrationer, ljudboksroster, med mera – har vi i den här rapporten valt att göra en fördjupning i denna fråga.

En klar majoritet av respondenterna i studien anger att de är mycket negativa (40 %) eller ganska negativa (25 %) till böcker som har skrivits helt eller delvis med hjälp av AI-verktyg. Sammantaget har närmare två tredjedelar en negativ uppfattning om AI-skriven litteratur, vilket kan jämföras med att andelen positiva är drygt 3 procent, varav endast 0,6 procent är mycket positiva. Även om det ska påpekas att en relativt hög andel av de svarande är osäkra (14 %) eller saknar en stark ståndpunkt i frågan (18 %) så är det alltså en mycket starkt rådande uppfattning bland svenskar att AI inte ska blandas in i litterärt skrivande (se diagram 10).

Mönstret har också förstärkts på en statistiskt signifikant nivå sedan föregående års undersökning, vilket främst beror på att andelen osäkra respondenter har minskat: andelen negativa till AI-skriven litteratur

Diagram 10. "Vad är din inställning till att läsa eller lyssna på litteratur som är helt eller delvis skriven med hjälp av AI (Artificiell Intelligens)?" Andel i procent

har ökat från 58 till 65 procent medan andelen positiva har minskat från 4 till drygt 3 procent.¹³

Skillnaderna i attityder när det kommer till demografiska variabler som kön, ålder och utbildningsnivå är marginella, med ett intressant undantag: unga vuxna (18–29 år) är klart mer negativa till litteratur skriven med hjälp av AI än alla andra åldersgrupper. Här anger hälften (50 %) att de är mycket negativa och ytterligare 22 procent att de är ganska negativa, vilket är en statistiskt signifikant skillnad jämfört med hela gruppen av respondenter i undersökningen. Dock är andelen mycket positiva till AI-skriven litteratur samtidigt klart störst i denna åldersgrupp, 1,3 procent av de svarande (se diagram 10). Utfallet kan verka paradoxalt, men kan rimligtvis förklaras dels av att unga människor ofta har starka åsikter i många frågor, dels att andelen osäkra här är klart lägre. De unga vuxna är helt enkelt på gruppnivå mer bekanta med AI än övriga åldersgrupper, vilket gör de flesta mer negativa men ett fåtal samtidigt mer positiva.¹⁴

13 Karl Berglund & Ann Steiner, *Bokbarometern 2025*, Svenska Förläggareföreningen.

14 Jfr rapporten *Svenskarna och AI*, Internetstiftelsen, 2024, där det framkommer att AI-användandet bland unga vuxna i Sverige är dubbelt så högt jämfört med den vuxna befolkningen i genomsnitt.

Frågan är hur dessa starkt negativa attityder ska förstås. På ett plan går de i linje med tidigare undersökningar som visar att svenskar generellt är ganska positiva till AI, men däremot klart mer negativa till att generativ AI används för att skapa kultur.¹⁵ Samtidigt bör enkätfrågan i den här undersökningen, som ju rör litterärt skrivande, sättas i relation till andra former av AI-implementeringar på bokmarknaden. En undersökning av ljudbokslyssnare som själva har lyssnat på AI-genererade ljudboksstämmor i en bokströmningstjänst visar att en majoritet (54 %) är positiva till sådana syntetiska röster och kan tänka sig att fortsätta lyssna på dem. Av det följer dock inte att de är positiva till AI-skriven litteratur, tvärtom: endast en liten minoritet (8 %) är positiva till AI-skriven litteratur, och en något större minoritet (15 %) är positiva till AI-översatt litteratur.¹⁶ Litterärt skrivande verkar alltså vara det som för de flesta bokläsare är mest centralt att det finns ett mänskligt subjekt bakom.

Kopplad till frågan om synen på AI-skriven litteratur fanns möjlighet i enkäten att i en fritextfråga motivera sitt svar, vilket drygt hälften av respondenterna gjorde. Bland fritextsvaren fanns ett antal återkommande teman. Klart flest – över hälften av dem som motiverade sitt svar – handlar om att respondenterna vill ha en mänsklig röst bakom texten och att det är viktigt att kunna vara säkra på det. Svaren cirkulerar kring begrepp som äkthet och autenticitet, vilka genomgående kopplas till mänskliga avsändare. För dessa svaranden är de negativa attityderna till AI-skriven litteratur av närmast ontologisk karaktär: för att en bok ska kunna vara genuint kreativt idéburen och äkta – och därmed vara intressant att läsa – *måste* avsändaren vara en människa. Oavsett hur bra AI-skriven litteratur blir är sådana böcker inte intressanta för denna grupp respondenter. Det handlar inte främst om den litterära produkten i sig utan om processen och det mänskliga subjektet bakom.

15 Exempelvis visar rapporten *Svenskarna och AI 2024* att en majoritet (59 %) är positiva till att använda AI själva, medan *Svenska folket & AI 2024* visar att en lika klar majoritet föredrar att den kultur de konsumerar inte är skapad med hjälp av generativ AI.

16 Sarah Hedman-Dybeck & Karl Berglund, "Machines Telling Stories: Reader Perspectives on Synthetic Audiobook Voices", *LOGOS* (under granskning).

ETT URVAL AV FRITEXTSVAR: BETYDELSEN AV EN MÄNSKLIG AVSÄNDARE

”Jag vill att det skrivna ska kunna härledas till en person. Jag vill uppleva en äkthet.”

”Tycker att en bok som inte är skriven av äkta författare, dvs människa, inte är lika bra. Förlorar mycket nyanser och hur man uttrycker tankar osv.”

”Jag är intresserad av människors tankar, inte simulerade tankar.”

”Jag vet inte om jag skulle vilja läsa en bok, om det inte finns en människa som har haft en tanke bakom idén om självaste boken. Det måste komma från hjärta/hjärna i dem. Vet ej om en maskin kan ersätta det.”

”En bok ska vara skriven av någon som har en idé om vad hen vill förmedla. AI känns inte äkta.”

”Jag lägger stor vikt vid den mänskliga faktorn, autenticiteten.”

”AI ska inte utföra kreativt arbete, det ska människor göra. Den mänskliga upplevelsen behövs för att skapa något av värde för människans själ. AI kan användas för tråkiga rutinuppgifter, hantera data osv så att människor får mer tid för att skapa och vara kreativa.”

Näst vanligast är svar som uttrycker lojalitet med författare som grupp och yrkeskår. Dessa respondenter menar att författare måste få betalt för sitt arbete och att det är viktigt att inte deras upphovsrätt inskränks. Argumentationen i dessa svar hänger samman med gruppen svar ovan, men går bortom den egna upplevelsen av att läsa böcker och har en mer altruistisk natur. Eftersom respondenterna ser det som centralt att det är människor som skriver böcker måste människor också beredas möjligheten att livnära sig på sitt författarskap. Den negativa attityden beror alltså på en upplevd och oönskad konkurrens mellan mänskliga författare och AI.

ETT URVAL AV FRITEXTSVAR: MÄNSKLIGA FÖRFATTARE ÄR VIKTIGA OCH SKA KUNNA LEVA PÅ SITT SKRIVANDE

”[AI] Konkurrerar med mänskliga författare vilka jag inte vill ska bli utkonkurrerade.”

”Jag vill vara lojal med de mänskliga författarna”

”Vill inte att AI ska konkurrera ut riktiga författare.”

”Jag tycker inte att det skrivna inte blir bra. Men jag vill främst gynna och stödja riktiga författare, så de kan fortsätta med skrivandet!”

”Ingen person får lön för vad ai skapat. Det riskerar jobb för författare som kämpar redan som det är idag.”

”AI bygger på att man tar texter utan ersättning från upphovsrättsinnehavarna och matar sin modell med för att skapa nya texter utan konstnärligt värde eller mänsklighet.”

Vad bägge dessa kategorier av svar pekar mot är en föreställning om en tudelad uppdelning: å ena sidan böcker skrivna av mänskliga författare, å andra sidan AI-skrivna böcker. I praktiken är emellertid en sådan rågång mycket svår att upprätthålla, och det kommer sannolikt bara att bli svårare i takt med att olika former av AI-implementeringar sipprar in i fler delar av hur böcker blir till. Också i ett längre historiskt perspektiv är det svårt att helt särskilja det mänskliga författandet från de tekniska hjälpmedel som har omgärdat det. Ända sedan 1980-talet har olika typer av datorstöd och ordbehandlingsprogram varit en självklar del av de flesta författares arbete. Visserligen kunde dessa inte skapa hela litterära verk, men en lång historia av datorer som hjälpmedel för skrivande framhäver hur luddiga avgränsningar mellan människoskrivet och maskinproducerat är. Mer medieteoretisk forskning påpekar ofta att skrivpraktiker istället bör förstås som ett slags socio-tekniska samarbeten.¹⁷ Det finns också gott om exempel på författare som använder generativ AI som en integrerad del i sina kreativa skrivprocesser – för att få förslag, idéer, feedback, hjälp på traven, och så vidare. Ska böcker tillkomna inom sådana skrivprocesser förstås som AI-skrivna eller inte? Det är svårt att svara på eftersom det

17 Tuuli Hongisto, *A Robot, a Collaborator, a Mere Machine. Examining the Different Conceptualizations of Authorship in Computer-Generated Literature*, Helsingfors universitet, 2026, s. 5; Hannes Bajohr ”On Artificial and Post-Artificial Texts: Machine Learning and the Reader’s Expectations of Literary and Non-Literary Writing”, *Poetics today*, 45(2) 2024: 331–61, s. 320–321; jfr Karl Berglund, ”Generativ AI och den litterära kulturen”, *Finsk Tidskrift*, nr 3-4, 2025, s. 65–76.

i dagens tekniska situation i många fall inte går att separera mänsklig litterär kreativitet och AI-användning.

Författarorganisationer och aktörer i bokbranschen skiljer istället ofta mellan AI-genererade litterära verk (som man generellt är skeptisk till) och litterära verk skapade med hjälp av *AI-assistans* (som man är mer positiv till).¹⁸ Även om en sådan uppdelning ligger närmre verkligheten än människa kontra maskin är det likväl en svår uppgift att dra en tydlig gräns också mellan dessa två kategorier. Men att någon form av gränsdragning eftersöks är förståeligt. I en värld där det inte längre är möjligt att särskilja en AI-genererad text från en mänskligt skriven enbart genom att läsa texten blir transparens och tydlighet vad gäller litterära tillkomstprocesser viktiga resurser på bokmarknaden. Att tillgodose den stora majoritetens önskan av att slippa AI-inblandning i litteraturen och samtidigt vara transparent med att AI implementeras i många led i den litterära produktionskedjan innebär en utmaning för förlagen.

Men även om förlagen använder sig av AI blir de i de stora språkmodellernas tidevarv samtidigt en garant för välskrivet innehåll, vilket gör den kurerande rollen än mer central. Att andelen respondenter som är negativa till AI-skriven litteratur har ökat från 2025 kan till viss del förklaras av att fler är bekanta med snabbt sammanställd AI-litteratur av låg kvalitet. Engelskspråkiga publiceringsplattformar som Amazons Kindle Direct Publishing och Wattpad indikerar en mycket kraftig ökning av sådana böcker. Att många läsare kopplar samman AI med egenutgivning eller undermåliga hastverk bidrar till uppfattningen om att AI-skriven litteratur håller låg kvalitet, vilket också syns bland fritextsvaren.

ETT URVAL AV FRITEXTSVAR: AI-SKRIVEN LITTERATUR HÅLLER LÅG KVALITET

”Har läst texter som AI skrivit och är inte imponerad.”

”För att jag inte tror att AI kan skriva lika bra som en riktig människa.”

”AI genererad litteratur är mest floskler som saknar en unik karaktär.”

”AI-litteratur blir bara en dålig kopia av vad människor redan har skrivit, och därför finns det ingen anledning att läsa det.”

¹⁸ Se t.ex. KLYS, ”AI-rekommendationer”, <https://klys.se/ai-rekommendationer/>, hämtad 2 mars 2026.

Det är dock otydligt om sådana uppfattningar är baserade på publicerade verk som respondenterna har läst eller om det rör sig om mer allmänna uppfattningar. Det finns ett uppmärksammat fall av AI-genererade illustrationer i en barnboksserie som har kritiserats starkt i kulturdebatter. Även AI-genererade översättningar har varit omdiskuterade, men när det gäller böcker skrivna för vuxna finns det få fall av kända verk som har fått genomslag i Sverige.¹⁹

Avslutningsvis är det värt att lyfta det fåtal som är positiva till AI-skriven litteratur. De försiktigt positiva menar att AI kan bidra till en intressant utveckling, även om de betonar att de främst ser AI-skrivna böcker som en framtida potential.

FRITEXTSVAR: FÖRSIKTIGT POSITIVA

”Jag är generellt positiv till utveckling av teknik som kan ge nya intressanta möjligheter.”

”För mig så spelar det ingen roll vem som skrev boken så länge den är bra och underhållande. Dock har jag svårt att föreställa mig att en berättelse skapad genom AI skulle kunna vara lika smart och fantasifull som att en människa har skapat den. Det finns massor av dåliga författare, så varför inte ge AI en chans.”

”Jag har själv testa att ”skriva” en science fiction med hjälp av chat gpt och det blev ganska underhållande.”

Det finns också en mycket liten grupp respondenter som inte alls tycker att det spelar någon roll om den litteratur vi läser har en mänsklig författare bakom sig eller inte.

¹⁹ Gunnar Krantz, ”Swedish Family-mammans barnbok visar hur dåligt det är med AI-bilder”, *Sydsvenska Dagbladet*, 28 juni 2024; Ebba Sörhag & Sofia Öhman, ”AI-översatt ungdomsbok kritiserar av översättare: ’En katastrof’”, *Svensk Bokhandel*, 10 mars 2025, www.svb.se/fordjupning/ai-oversatt-ungdomsbok-kritiserar-av-oversattare-en-katastrof/4339609, hämtad 2 mars 2026.

FRITEXTSVAR: DET SPELAR INGEN ROLL OM MÄNNISKA ELLER MASKIN HAR SKRIVIT BOKEN

”Jag bryr mig inte om vem som skriver böckerna så länge jag gillar dem.”

”Jag läser för att koppla av är storyn bra spelar det inte någon roll hur den kommit till.”

”Ai kanske kan göra svinbra böcker som är anpassade till just mig. Vill jag inte ha romantik i min deckare så kan jag ju be den att göra en bok utan.”

”Om AI kan skriva en spännande bok på samma sätt som en författare gör så spelar det mig ingen roll.”

”AI utvecklas hela tiden så varför skulle den inte kunna skriva en bra bok?”

Detta slags uppfattningar ger en föräning om att det framöver kan utvecklas alltmer polariserade uppfattningar om litteratur skriven med hjälp av AI, bland läsare såväl som bland författare och förlag. Kommentaren om att AI kanske kan generera individanpassade böcker framöver, utifrån den enskilda läsarens specifika preferenser, får sannolikt de flesta litteraturintresserade människor att dra öronen åt sig. Samtidigt är det en spaning värd att ta på allvar eftersom den högkommersialiserade kulturkonsumtionen i ett större sammanhang idag drivs allt mer av personalisering och användaranpassat innehåll. Huruvida en sådan utveckling på allvar kommer att få någon större spridning inom den litterära världen eller inte återstår att se.

Metod

UNDER PERIODEN 12–16 januari 2026 har Kantar Media, på uppdrag av Svenska Förläggareföreningen, genomfört 1 031 intervjuer med personer mellan 18 och 84 år. Undersökningen har gjorts som onlineintervjuer inom ramen för Kantar Medias Sifopanel. Detta är grunden för undersökningen Bokbarometern 2026. Alla anförda siffror rör respondenternas självskattningar. Alla siffror för år 2025 härrör från förra årets undersökning, Bokbarometern 2025.²⁰

Sifopanelen är en av Sveriges största paneler med ett aktivt medlemstal på drygt 100 000. Panelen består av slumpmässigt rekryterade personer, från 16 till 84 år och är representativ för befolkningen i Sverige. Det finns ingen möjlighet till att själv gå med i Sifopanelen, så kallad självrekrytering.

Panelen är representativ i förhållande till rikets sammansättning avseende kön och region. Det finns en viss underrepresentation av de allra yngsta och äldsta målgrupperna. För att, i de fall det behövs, motverka dessa avvikelser används olika metoder när urvalen sätts samman. Med hjälp av viktning säkerställs att den insamlade datan speglar Sveriges befolkning vad gäller kön, ålder och geografisk tillhörighet.

Alla andelar som redovisas i rapporten avser viktade andelar i undersökningen Bokbarometern 2026, i brödtext avrundade till hela

20 För metod för 2025 års enkät, se Berglund & Steiner 2025, s. 29–30.

procenttal. Basen för hela undersökningen är alltså $n = 1\ 031$, men alla diagram och återopade siffror i rapporten avser inte alla respondenter eftersom ett mindre antal (omkring 6 procent) har angett att de inte läser alls. De demografiska variabler vi studerar i relation till bokläsning är kön (man, kvinna), åldersgrupp (18–29 år, 30–49 år, 50–64 år, 65–84 år), högsta utbildningsnivå (grundskola eller motsvarande, gymnasium eller motsvarande, universitets- eller högskoleutbildning) och region (storstadsregion samt andra städer och bostadsorter). När vi i rapporten talar i termer av över- eller underrepresentation, snedvridning, signifikans eller ”i klart högre utsträckning” om vissa variabler och frågor avser vi alltid statistiskt säkerställda samband ($p < 0,05$).

Referenser

Bajohr, Hannes, "On Artificial and Post-Artificial Texts: Machine Learning and the Reader's Expectations of Literary and Non-Literary Writing", *Poetics today*, 45:2, 2024, 331–61

Berglund, Karl, *Reading Audio Readers: Book Consumption in the Streaming Age*, Bloomsbury Academic, 2024

Berglund, Karl, "Generativ AI och den litterära kulturen", *Finsk Tidskrift*, nr 3–4, 2025, 65–76

Berglund, Karl, "Läskrisen bland män – ett felaktigt rykte", *Svenska Dagbladet*, 30 oktober 2025

Berglund, Karl & Steiner, Ann, *Bokbarometern 2025*, Svenska Förläggareföreningen, 2025

Bokförsäljningsstatistiken 2025, Svenska Förläggareföreningen och Svenska Bokhandlareföreningen, 2026

Cardéus, Erik, "Är bokbranschen ens intresserad av män?", *Svensk Bokhandel*, 27 november 2025

English, James & Porter, J.D, "The Eclectic Reader", *Journal of Cultural Analytics*, 10:2, 2025

Felski, Rita, *Uses of Literature*, Blackwell, 2008

- Fuller, Danielle & Rehberg Sedo, DeNel, *Reading Beyond the Book. The Social Practices of Contemporary Literary Culture*, Routledge 2013
- Hedemark, Åse & Lindsköld, Linnéa, *Den frivilliga läsaren. Läsningens politik i Sverige efter 1945*, Möklinta: Gidlunds, 2025
- Hedman-Dybeck, Sarah & Berglund, Karl, "Machines Telling Stories: Reader Perspectives on AI-narrated Audiobooks", *LOGOS* (under granskning)
- Hongisto, Tuuli, *A Robot, a Collaborator, a Mere Machine. Examining the Different Conceptualisations of Authorship in Computer-Generated Literature*, diss. Helsingfors universitet, 2026
- Kulturvanor i Sverige 1987–2024*, SOM-rapport 2025:17
- Klys, "AI-rekommendationer", <https://klys.se/ai-rekommendationer/>, hämtad 2 mars 2026
- Krantz, Gunnar, "Swedish Family-mammans barnbok visar hur dåligt det är med AI-bilder", *Sydsvenska Dagbladet*, 28 juni 2024
- Svenska folket & AI 2024*, Insight Intelligence, 2024
- Svenskarna och AI 2024*, Internetstiftelsen, 2024
- Sörhag, Ebba & Öhman, Sofia, "AI-översatt ungdomsbok kritiserar av översättare: 'En katastrof'", *Svensk Bokhandel*, 10 mars 2025, www.svb.se/fordjupning/ai-oversatt-ungdomsbok-kritiserar-av-oversattare-en-katastrof/4339609, hämtad 2 mars 2026
- Tanderup Linkis, Sara & Pennlert, Julia, "'En helt annan upplevelse'. Ljudbokens band till sina läsare", *Tidskrift för Litteraturvetenskap*, 52:1, 2022
- Viita, Kristoffer, "Skulle Tony Soprano ens accepteras av bokvärlden idag?", *Dagens Nyheter*, 24 september 2025

